

Avgitte stemmer og listestemmer – hva er forskjellen og hva betyr det?

I forbindelse med kommunestyrevalget høsten 2011 var det flere steder at fordelingen av mandater ikke ble klart før en god stund etter valget – etter flere runder med omtelling som skyldtes svært små marginer. I Oppdal i Sør-Trøndelag fikk Senterpartiet 5 mandater hvis vi tar utgangspunkt i de avgitte stemmesedlene. Arbeiderpartiet manglet 11 stemmer på å ta sistemandatet fra Senterpartiet. Sosialistisk Venstreparti var da uten mandat. Etter opptellingen av listestemmene inkludert slengerstemmer fra andre partier, viste det seg at SV likevel fikk et mandat – med 2 listestemmers margin til Senterpartiet. La oss bruke Oppdal som eksempel for å forklare forskjellen mellom avgitte stemmer og listestemmer:

Ved kommunestyrevalget i 2011 ble det avgitt følgende antall stemmer på de 7 partiene som stilte til valg:

Tabell 1. Avgitte stemmer.
Kommunestyrevalget i
Oppdal 2011.

Parti	Avgitte stemmer
A	1601
SV	88
Sp	580
KrF	213
V	233
H	408
FrP	158

En mandatfordeling basert på disse stemmetallene ville gitt følgende resultat:

Tabell 2. Mandatfordeling basert på avgitte stemmer. Oppdal 2011.

Parti	Stemmer	Prosent	Mandat	Mandatnummer	Siste	Margin	Prop.
A	1601	48.8	12	1 2 4 6 8 11 13 16 17 18 22 24		11	-0.8
SV	88	2.7	0				-2.7
Sp	580	17.7	5	3 7 14 19 25	Sp		2.3
KrF	213	6.5	2	10 23			1.5
V	233	7.1	2	9 21			0.9
H	408	12.4	3	5 12 20			-0.4
FrP	158	4.8	1	15			-0.8

Men som kjent er det lov å gi stemmer til kandidater på andre lister enn den man selv stemmer på. I Oppdal kunne man gi en personstemme til maks. 6 kandidater fra andre lister (en fjerdedel av antall representanter som skal velges, eller inntil 5 kandidater uavhengig av kommunestyrets størrelse). For å holde orden på dette regnskapet opererer man med listestemmer, det vil si antall avgitte stemmer multiplisert med antall representanter i hele kommunestyret. Gir du en slengerstemme til en kandidat som står på en annen liste, mister din liste en listestemme, mens den andre listen får en listestemme ekstra. Oppdal kommunestyre har 25 representanter. Regnskapet ser slik ut:

Tabell 3. Listestemmeregnskap

Parti	Avgitte stemmer	Listestemmer (avgitte stemmer multiplisert med 25)	Pluss mottatte slengere	Minus avgitte slengere	Sum listestemmer
A	1601	40025	242	363	39904
SV	88	2200	101	47	2254
Sp	580	14500	230	241	14489
KrF	213	5325	97	86	5336
V	233	5825	185	181	5829
H	408	10200	200	137	10263
FrP	158	3950	27	27	3950

Som vi ser har SV, KrF, V og H fått flere slengerstemmer enn de har avgitt. For A og Sp er det motsatt, mens FrP er i balanse. Det er stemmetallene i ytterste høyre kolonne i tabell 3 som er utgangspunkt for den endelige fordelingen av mandater:

Tabell 4. Mandatfordeling basert på listestemmer. Oppdal 2011.

Mandatfordeling																			
Kommunevalg 2011 Oppdal listest Sainte Lagués metode - 1.4 - 25 mandater								LSq = 2.09											
Parti	Stemmer	Prosent	Mandat	Mandatnummer					Siste	Margin	Prop.								
A	39904	48.6	12	1	2	4	6	8	11	13	16	17	18	22	24			-0.6	
SV	2254	2.7	1														SV	1.3	
Sp	14489	17.7	4															2	-1.7
KrF	5336	6.5	2																1.5
V	5829	7.1	2																0.9
H	10263	12.5	3																-0.5
FrP	3950	4.8	1																-0.8

Som vi ser manglet Senterpartiet bare 2 listestemmer på å ta sistemandatet fra SV. Med andre kan SV ha berget sitt mandat ved at en eneste velger fra et annet parti ga dem to slengerstemmer. Etter som listestemmene i utgangspunktet er avgitte stemmer multiplisert med 25, kan 2 listestemmer regnes om til 0,08 avgitte stemmer. Med andre ord en svært liten margin. Det å gi kandidater på andre lister slengerstemmer har med andre ord konsekvenser for mandatfordelingen. I dette tilfelle mistet Senterpartiet et mandat til SV.